

ZAMONAVIY INTERYER DIZAYNIDA EKOLOGIK, FUNKSIONAL VA INNOVATSION YONDASHUVLARNING AHAMIYATI

Abdujalilov Anasxon Abduxalilovich

Namangan davlat pedagogika instituti

Art pedagogika kafedrası stajyor- o‘qituvchisi

Abdulxayeva Saida Abduraxmon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi yo‘nalishi 3- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy interyer dizaynining eng dolzarb yo‘nalishlari — ekologik tozalik, funkcionallik va innovatsion texnologiyalarni uyg‘unlashtirish masalalari keng yoritiladi. Bugungi globallashuv va urbanizatsiya sharoitida insonlar yashash muhiti sifatiga katta e’tibor qaratmoqda. Maqolada zamonaviy interyer dizaynining rivojlanish bosqichlari, uning inson salomatligiga ta’siri, ekologik materiallardan foydalanishning afzalliklari hamda zamonaviy texnologiyalarning roli haqida batafsil fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: zamonaviy interyer, ekologik dizayn, minimalizm, funkcionallik, smart uy, ergonomika, dizayn tendensiyalari, yashil texnologiyalar

Kirish. Hozirgi kunda interyer dizayni inson hayotining ajralmas qismiga aylangan. Har bir inson o‘z yashash joyini nafaqat chiroyli, balki qulay va zamonaviy tarzda bezashga intiladi. Jamiyat rivojlanib borar ekan, inson ehtiyojlari ham o‘zgaradi va bu o‘zgarishlar interyer dizaynida ham yaqqol namoyon bo‘ladi. Ilgari interyer dizayni ko‘proq estetik bezaklarga qaratilgan bo‘lsa, bugungi kunda uning asosiy maqsadi inson uchun qulay, xavfsiz va sog‘lom muhit yaratishdan iborat.

Urbanizatsiya jarayonining kuchayishi, aholining shaharlarda ko‘payishi natijasida turar joy maydonlari kichrayib bormoqda. Shu sababli dizaynerlar oldida kichik maydonni maksimal darajada samarali tashkil etish vazifasi turibdi. Bu esa interyer dizaynida yangi yondashuvlar va innovatsion yechimlarning paydo bo‘lishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, ekologik muammolarning keskinlashuvi interyer dizaynida tabiiy va ekologik toza materiallardan foydalanishni dolzarb masalaga aylantirdi. Zamonaviy interyer dizayni insonning ruhiy va jismoniy holatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Yorug‘lik, ranglar, mebel joylashuvi va hatto materiallarning tuzilishi inson kayfiyatiga ta’sir qilishi ilmiy jihatdan isbotlangan. Shu bois bugungi interyer dizayni faqat bezak emas, balki ilmiy asoslangan tizim sifatida qaralmoqda.

Asosiy qism. Zamonaviy interyer dizaynining asosiy yo‘nalishlaridan biri bu minimalizm hisoblanadi. Minimalizm — bu soddalik, tartib va ortiqcha detallarni

kamaytirishga asoslangan uslubdir. Ushbu uslubda “kam — ko‘p” tamoyili ustuvor hisoblanadi. Minimalistik interyerda faqat zarur buyumlar saqlanadi, ortiqcha bezaklar esa olib tashlanadi. Bu esa makonni kengroq, yorug‘roq va tartibli ko‘rsatadi. Minimalizm inson ongiga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, stressni kamaytirishga yordam beradi. Ekologik dizayn zamonaviy interyerining eng muhim jihatlaridan biridir. Atrof-muhitni asrash bugungi kunda global muammoga aylanganligi sababli dizaynerlar ekologik toza materiallardan foydalanishga intilmoqda. Yog‘och, tosh, paxta, zig‘ir kabi tabiiy materiallar interyerga nafaqat go‘zallik, balki sog‘lom muhit ham baxsh etadi. Bundan tashqari, qayta ishlangan materiallardan foydalanish orqali chiqindilar miqdorini kamaytirish mumkin. Masalan, qayta ishlangan yog‘ochdan tayyorlangan mebellar nafaqat ekologik, balki o‘ziga xos dizayn elementiga ham ega bo‘ladi.

Zamonaviy interyer dizaynida texnologiyalar ham muhim rol o‘ynaydi. “Smart uy” tizimlari orqali inson o‘z uyini masofadan boshqarish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Yoritish tizimlari, isitish va sovutish qurilmalari, xavfsizlik tizimlari — bularning barchasi avtomatlashtirilgan holda ishlashi mumkin. Bu esa energiya tejash, qulaylik va xavfsizlikni ta’minlaydi. Masalan, avtomatik ravishda yoqiladigan chiroqlar yoki haroratni nazorat qiluvchi qurilmalar inson hayotini sezilarli darajada osonlashtiradi.

Funksionallik zamonaviy interyer dizaynining asosiy tamoyillaridan biridir. Har bir buyum o‘z vazifasini bajarishi bilan birga, qo‘shimcha funksiyalarga ham ega bo‘lishi kerak. Ayniqsa, kichik xonadonlarda bu juda muhimdir. Transformatsiyalanuvchi mebellar — masalan, divan-karavot, yig‘iladigan stol yoki devorga o‘rnatiladigan shkaflar — joyni tejashga yordam beradi. Shu bilan birga, interyerining umumiy ko‘rinishini ham saqlab qoladi. Ergonomika ham zamonaviy interyer dizaynida muhim o‘rin tutadi. Ergonomika — bu insonning qulayligi va xavfsizligini ta’minlashga qaratilgan ilmiy yondashuvdir. Mebel balandligi, stol va stullarning joylashuvi, yoritish darajasi — bularning barchasi inson salomatligiga ta’sir ko‘rsatadi. Noto‘g‘ri tanlangan mebel yoki yoritish insonda charchoq va hatto sog‘liq muammolariga olib kelishi mumkin.

Ranglar psixologiyasi ham interyer dizaynida muhim rol o‘ynaydi. Och ranglar makonni kengroq va yorug‘roq ko‘rsatadi, to‘q ranglar esa iliqlik va qulaylik hissini beradi. Masalan, oq rang tozalik va soddalikni ifodalaydi, yashil rang esa tabiat bilan uyg‘unlikni bildiradi. Ranglarning to‘g‘ri tanlanishi inson kayfiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Yoritish masalasi ham alohida e’tiborga loyiq. Tabiiy yorug‘likdan maksimal darajada foydalanish zamonaviy interyerining asosiy talablardan biridir. Katta derazalar, och rangli pardalar va to‘g‘ri joylashtirilgan yoritish tizimlari makonni yorug‘ va keng ko‘rsatadi. Sun’iy yoritishda esa energiya tejamkor lampalardan foydalanish tavsiya etiladi. Zamonaviy interyer

dizaynida milliy elementlardan foydalanish ham muhim tendensiyaga aylanmoqda. An'anaviy naqshlar, milliy matolar va bezaklar interyerga o'ziga xoslik bag'ishlaydi. Bu esa global dizayn tendensiyalari bilan milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirish imkonini beradi. Bundan tashqari, zamonaviy interyer dizaynida ochiq makon konsepsiyasi keng qo'llanilmoqda. Oshxona, mehmonxona va ovqatlanish xonalarini birlashtirish orqali keng va qulay makon yaratiladi. Bu nafaqat estetik, balki amaliy jihatdan ham foydalidir. Zamonaviy interyer dizaynida yashil hududlar — ya'ni o'simliklardan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Uy ichida o'simliklar saqlash nafaqat havoni tozalaydi, balki inson ruhiyatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. “Yashil devorlar” yoki kichik bog'chalar interyerga jonlilik baxsh etadi.

Xulosa. Yuqorida keltirilgan fikr va tahlillardan ko'rinib turibdiki, zamonaviy interyer dizayni bugungi kunda inson hayotining ajralmas qismiga aylangan muhim sohalardan biridir. U faqatgina estetik ko'rinish yaratish bilan cheklanmay, balki insonning kundalik hayot sifatini oshirish, ruhiy va jismoniy qulayligini ta'minlash, sog'lom muhit yaratishga xizmat qiladi. Zamonaviy interyer dizayni inson va makon o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga qaratilgan kompleks yondashuv sifatida qaraladi. Avvalo, minimalizm uslubining keng tarqalishi insonlarning soddalik va tartibga intilayotganini ko'rsatadi. Ortiqcha buyumlardan voz kechish, makonni toza va erkin saqlash orqali inson o'z fikrini jamlash va stressni kamaytirishga erishadi. Bu esa zamonaviy hayotning tezkor va murakkab sharoitida juda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, ekologik yondashuv interyer dizaynining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Tabiiy materiallardan foydalanish, qayta ishlash texnologiyalarini qo'llash, energiya tejankor tizimlarni joriy etish orqali inson nafaqat o'z yashash sharoitini yaxshilaydi, balki atrof-muhitni asrashga ham o'z hissasini qo'shadi. Bu esa kelajak avlodlar uchun sog'lom muhitni saqlashda muhim omil hisoblanadi. Texnologik rivojlanish ham interyer dizayniga katta ta'sir ko'rsatmoqda. “Smart uy” tizimlarining keng qo'llanilishi inson hayotini yanada qulay va xavfsiz qiladi. Avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida energiya sarfini nazorat qilish, xavfsizlikni ta'minlash va kundalik ishlarni yengillashtirish imkoniyati yaratiladi. Bu esa zamonaviy interyer dizaynining innovatsion yo'nalishlardan biri sifatida alohida ahamiyatga ega. Funksionallik va ergonomika esa har qanday interyerning asosiy mezonlariga aylangan. Ayniqsa, kichik maydonli xonadonlarda joydan unumli foydalanish, ko'p funksiyali mebellardan foydalanish va har bir detalni puxta o'ylab joylashtirish orqali yuqori darajadagi qulaylikka erishish mumkin. Ergonomik jihatdan to'g'ri tashkil etilgan makon inson salomatligini saqlashga ham xizmat qiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy interyer dizaynida milliylik va an'anaviy elementlarni saqlab qolish ham muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlarni yo'qotmasdan, ularni zamonaviy uslublar bilan uyg'unlashtirish interyerga o'ziga xoslik va betakrorlik bag'ishlaydi. Bu esa nafaqat estetik jihatdan, balki madaniy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yoritish, rang tanlovi va o'simliklardan foydalanish kabi elementlar ham interyerning umumiy muhitini shakllantirishda katta rol o'ynaydi. To'g'ri tanlangan ranglar inson kayfiyatini ko'taradi, tabiiy yorug'lik esa makonni keng va yorqin ko'rsatadi. O'simliklar esa interyerga jonlilik bag'ishlab, sog'lom muhit yaratadi. Umuman olganda, zamonaviy interyer dizayni — bu san'at, fan va texnologiyaning uyg'unlashgan ko'rinishidir. U inson ehtiyojlariga moslashgan holda doimiy ravishda rivojlanib boradi. Kelajakda bu soha yanada takomillashib, ekologik toza, energiya samarador va yuqori texnologiyalarga asoslangan interyerlarni yaratishga xizmat qiladi. Shu sababli interyer dizayniga bo'lgan e'tibor nafaqat dizaynerlar, balki har bir inson uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov A. “Interyer dizayni asoslari” – Toshkent, 2020.
2. Rasulov B. “Zamonaviy arxitektura va dizayn” – Toshkent, 2021.
3. Norman D. *The Design of Everyday Things* – Basic Books, 2013.
4. Pile J. *Interior Design* – Pearson Education, 2014.
5. Ching F. D. K. *Interior Design Illustrated* – Wiley, 2012.
6. Интернет манбалари: www.archdaily.com, www.dezeen.com
7. Ekologik dizayn bo'yicha maqolalar to'plami – 2022 yil.
8. Saida A.A. ‘ The importance of graphical depiction of cross-sectional materials in drawing’ maqola 2025
9. Komoldinov, S. J. O. (2026). The pedagogical significance of composition in pencil drawing lessons. *European Journal of Economic Dynamics and Policy*, 2(1), 21-24.
10. Komoldinov, S. J. O. G. L., & Isaboyeva, M. I. Q. (2026). Manzara janrini o'rgatishda rangtasvir texnikalarining metodik qo'llanilishi. *Science and Education*, 7(2), 344-349.
11. Jomoldin o'g'li, K. S. SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT.
12. Komoldinov, S. (2023, December). Qalamtasvir mashg'ulotlarida kompozitsiyaning ahamiyati. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: “Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions”* (Vol. 1, No. 01).
13. Rakhimov, K. (2023). The place of graphics in the fine arts. *Solution of social problems in management and economy*, 2(2), 5-8.
14. Rakhimov, K. (2023). THE ROLE OF PORTRAIT ARTISTS IN FINE ARTS. *Models and methods in modern science*, 2(2), 13-19.
15. Rakhimov, H. U. (2023). ANALYZING THE PROFESSIONAL QUALITIES OF FUTURE FINE ARTS TEACHERS BASED ON ART STUDIES. *Экономика и социум*, (1-1 (104)), 50-53.
16. Pulatov, D. S., & Kh, R. U. (2019). On fine arts and its varieties. *Вестник магистратуры*, (4-4 (91)), 89-90.
17. ogli Rakhimov, H. U. AJMR. *AJMR*.

18. Oripov, B. B. (2025). Ideals of the third renaissance and their artistic expression in the fine art of Uzbekistan. *Academic Journal of Science, Technology and Education*, 1(8), 28-32.
19. Oripov, B. B. (2025, December). INCREASING THE SCIENTIFIC COMPONENT OF THE ART OF POTTERY IN STUDENTS. In *International Conference Platform* (No. 6, pp. 134-137).
20. Oripov, B. B. (2025). The connection of fine arts to biological science. *Science and Education*, 6(12), 621-626.
21. BADIRJANOVICH, O. (2020). THE ROLE OF CERAMICS IN PROFESSIONAL TRAINING OF YOUNG PEOPLE IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM. *THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS Учредители: The USA Journals*, 2(9), 447-451.
22. Oripov, B. (2025). O ‘QUVCHILARNING RUHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA VA TARBIYALASHDA, XALQ AMALIY SAN’ATINING O ‘RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2, 4-3.
23. Oripov, B. N. (2008). Tasviriy san’at ta’limida didaktika.
24. Oripov, B. N. (2006). Fine art and its teaching methodology. *Tashkent-2005." SCIENCE-INTELLIGENCE*.
25. Oripov, B. (2004). Jahon san'ati tarixi. 3 qismli.
26. Oripov, B. (2004). San'at tarixidan qisqacha izohli lug'at.
27. Yuldashev, J. (2024). BO ‘LAJAK TARIX O ‘QITUVCHILARINI TAYYORLASH JARAYONIGA AKSIOLOGIK YONDASHUVNI JORIY ETISHNING METODIK XUSUSIYATLARI. *Farg'ona davlat universiteti*, (5), 6-6.
28. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).
29. Yuldashev, J. BO ‘LAJAK TARIX O ‘QITUVCHILARINING AKSIOLOGIK POZITSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. *DENE TÁRBIYASÍ HÁM SPORT*, 251.
30. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. *JournalNX*, 10(10), 34-38.
31. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS—AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. *Академические исследования в современной науке*, 3(50), 33-36.
32. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In *International Conference on Economics, Finance, Banking and Management* (pp. 201-205).
33. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In *International Conference on Economics, Finance, Banking and Management* (pp. 201-205).
34. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS—AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. *Академические исследования в современной науке*, 3(50), 33-36.
35. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. *JournalNX*, 10(10), 34-38.
36. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In *International Conference on Economics, Finance, Banking and Management* (pp. 201-205).

37. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS–AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 3(50), 33-36.
38. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. JournalNX, 10(10), 34-38.
39. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).
40. Odilboyeva, U. Z. (2025, December). The scientific and pedagogical influence of teacher cognition theory on method selection in the educational process. International Conference Platform, 6, 152–157.
41. Odilboyeva, U. Z. Q. (2026). O ‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA TERMINLAR HOSIL BO ‘LISHINING QIYOSIY TAHLILI. *Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi*, (1), 32-36.
42. Odilboyeva, U. Z. (2026, January). THE DEVELOPMENT OF AUTOPEdagogICAL COMPETENCE IN STUDENTS DURING ENGLISH LANGUAGE EDUCATION. In *Claritas Conference Platform* (No. 1, pp. 90-93).
43. Yunusov, G. O. (2026). TALABA-YOSHLAR MA’NAVIYATINI YUKSALTIRISHDA XALQ FOLKLOR SAN’ATINING O ‘RNI. *Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi*, (3), 58-62.
44. Rakhimov, H. U. (2026, January). THE SIGNIFICANCE OF AUTOPEdagogICAL COMPETENCE IN VISUAL ARTS EDUCATION. In *Claritas Conference Platform* (No. 1, pp. 30-34).
45. Umarjon ogli, H. R. (2021). Technologies for improving composition and drawing skills based on the rules of composition. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(12), 765–767.